

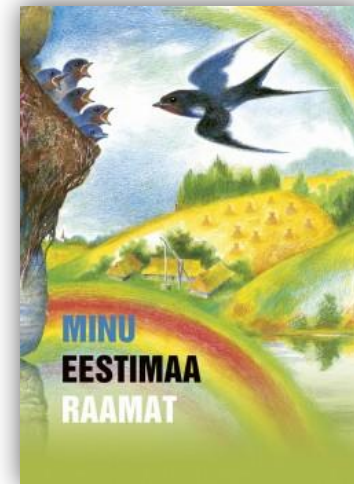
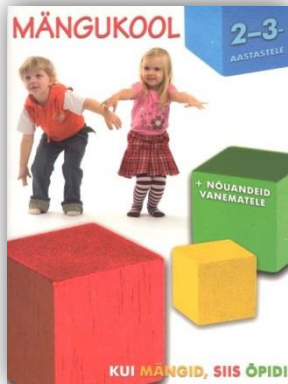

Mängeldes lugema – üleminek lasteaiast kooli

Lasteaiaõpetajate eesti keele koolitusseminar
1.-2. november, Tartu

Avitalt lasteaialapsele

SALALAEKA

AABITS

Illustratsioonid:
Ott Vallik

Tekstid:
Pille Arnek
Kärt Normann
Silvia Soro

Luuletused:
Heiki Vilep

Lugema õpetamise meetodid

- **Analüütilised meetodid**

- Täissõnameetod
- Lausemeetod
- ...

- **Sünteetilised meetodid**

- Tähemeetod (täht-silp-sõna)
- Häälakupõhised meetodid
- ...

Kõh-oo-oo-ell

K(h)-oo-l

- **Segameetodid**

Tajuühikud lugemisel

- Tajuühikuks on **täht**: laps veerib sõnu tähthaaval. Mõistab loetud üksiksõnade tähendust. L-A-P-S
- Tajuühikuks on **sõnaosa** (sõna algus või silp, liited ja lõpud): lühikesed sõnad tunneb laps üha sagedamini ära tervikuna, pikemaid loeb osade kaupa. LA-P-S
- Tajuühikuks on **kõnetakt või sõna**: laps loeb valdavalt sõnahaaval, kolme- ja enamasilbilistes sõnades võib jagada sõna osadeks, sõnade vahel teeb väikse pausi. SÕBRA-LIKU
- Ladus lugemine, kus tajuühikuks on **süntagma**: lugemisoskus on automatiseerunud. SADA SAIA

Ss
Ss

S SÕI USSIKESE ÄRA,
NÜÜD ON ISE TA KUI USS.
VAHEL SUSISEB JA VAHEL
SALAPÄRASELT ON KUSS.

ÕPILASED TORMAVAD SÖÖKLASSE.
TÄNA ON SÖÖGIKS SUPP.

TASA|PISI, LAPSED! EGA SÖÖK EEST ÄRA JOOKSE!

SUPP VÕIB-OLLA EI JOOKSE,
AGA MÕNI SÖÖK JOOKSEB KÜLL.

MIS|MOODI?

PERUUS NÄITEKS SÜÜAKSE ROHU|TIRTSE!

Öäk! Vastik.

Ega nad neid elusast peast söö.
Pealegi, rohu|tirts ei jookse, vaid hüppab.

Hea, et meil ikka lõunaks supp on,
mitte mingid putukad.

ÕPI
ÕPI-LA
ÕPILA-SED
õpilased

TORM
TORMA
TORMA-VAD
tormavad

SÖÖK
SÖÖK-LA
SÖÖK-LASSE
sööklasse

-SUPP

-SUPP

-SUPP

Õpilased tormavad sööklasse.m4a

Lasteaias õpitu

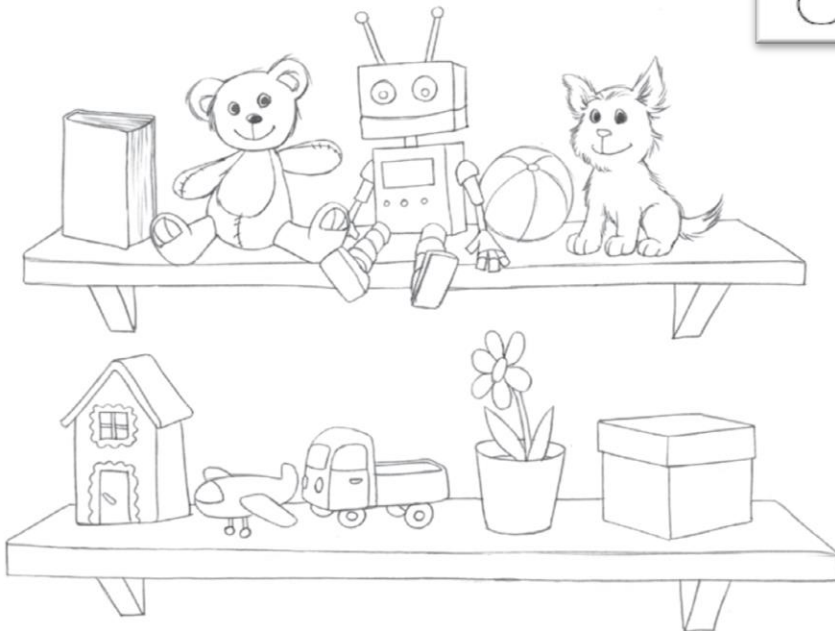
Alushariduse riiklik õppekava:

- Tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja-pildis ära mõned sõnad.
- Kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.
- Eristab häälikuühenditeta sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut.

Lugemise eeluskused

- Tähtede tundmine
- Häälimine ja häälikanalüüsi oskused
- Häälikupikkuste tajumine

• VÄRVI ASJAD, MILLE NIMETUSES
KUULED A-HÄÄLIKUT.

1. MITMES HÄÄLIK ON I? VÄRVI SEE MULL PUNASEKS.

1. MILLINE HÄÄLIK KOSTAB PIKEMALT?
TÕMBA SELLELE TÄHELE RING ÜMBER.

A E I L

A E I L

LEIA PILDILT KUUS ASJA, MIS ALGAVAD T-HÄÄLIKUGA.

La lijt

• MILLISE HÄÄLIKUGA SÕNA ALGAB? ÜHENDA TÄHT JA PILT.

• LOE. MÄRGI RISTIGA PILDID, MILLE JUURDE NEED SÕNAD SOBIVAD.

AI AI AI ai ai ai

• KIRJUTA.

Handwriting practice lines for the letter 'i'. The first line shows three vertical bars and one on the right. The second line shows three lowercase 'i's and one on the right.

õ õ õ õ õ

• HÄÄLI! MITMES HÄÄLIK ON O? VÄRVI NII MITMES RING PUNASEKS.

• LOE, MIDA ÜTLES FOTOGRAAF SASSILE. VÄRVI PILT, KUS SASS SEISAB ÕIGES KOHAS.

• KIRJUTA.

Handwriting practice lines for the letter 'o'. The first line shows three uppercase 'O's and one on the right. The second line shows three lowercase 'o's and one on the right.

• LOE. TÕMBA ÕIGELE PILDILE RING ÜMBER.

VALGE JÄNES

valge jänes

PUHAS LAPS

puhas laps

MÄRG RÄTIK

märg rätik

KUUM TEE

kuum tee

VILLEM

VILLEM, OSTA OMALE ÕUNU.
NEED ON HEAD ÕUNAD.

EI OSTA. MUL EI OLE RAHA.

KÜSI EMA KÄEST RAHA.

EI KÜSI. EMAL ON MUIDKI ASJU
VAJA OSTA.

VILLEM ON HEA LAPS KA ILMA ÕUNATA.

Sobiv lugemispala

- Sõna pikkus
  - Sõna häälikuline koostis
  - Lause pikkus, osalaused (järjekord)
  - Teksti pikkus
  - Lugemiselamus
-
- Mis segab loetu mõistmist?
  - Mis toetab loetu mõistmist?

VINTSKLEB

MÜÜA

PUNANE

SIIM KORISTAB TOA JA
LÄHEB SIIS ÕUE.

SIIM LÄHEB ÕUE,
KUI TUBA ON KORISTATUD.

• LÕPETA LAUSED.

MINU SÕBRAD ON

LASTEAIAS MEELDIS MULLE

OSKAN HÄSTI

KUI SUUREKS SAAN, HAKKAN

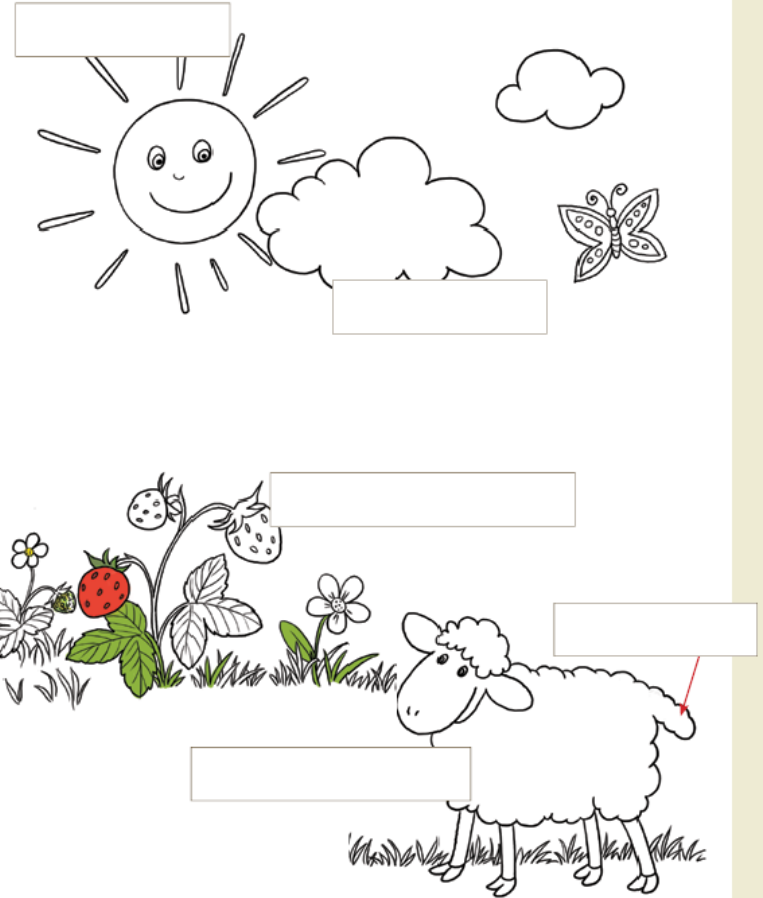

Laste tasemega tutvumine koolis

- **Lugemine**
- **Kirjutamine**
  - Koolivalmiduskaart
  - Sõnade kirjutamine (tv)
  - Diagnoosetteütlus ja häälikupikkuste test (logopeed)
  - Ärakiri
- **Millal on vaja lisaabi?**
  - Lugemisel
  - Kirjutamisel

Qq Prr Ss Šš Žž Žž Tt Uu Vv Ww Öö Ää Öö Üü Xx Yy

1. KIRJUTA KASTI, MIS ON PILDIL. VÄRVI PILT.

Sõnastruktuuri moonutused

- Asendused
- Tähe ärajätmine
- Ringipaigutamine
- Lisamine

PANNE SURETT KALUAT
BAANILE.

PANE SURET KALT PANLE

BAINE SEET KATL
PNE.

Uus aabits (ilmub 2018): Teksti raskusastmed. Keeleteemad

Aa
Aa

VÄGA TÄHTIS TÄHT ON A,
SEST ET TEMATA EI SAA
ISA, EMA, TAEVAS, MAA,
SÖNAS „AABITS“ ON TA KA.

Mulle meeldivad hobused.

Aga ema ei luba mul hobust võtta.

Miks?

Sest meil on liiga väike korter.

Laura vaatab Kertule otsa ja ohkab.
Hobused saavad elada ju ainult maal.
Kertule tuleb leida maa|vana|ema.
Tuleks vist kuulutus üles panna.

KÖRV
KÖRVA
KÖRVA-LE
körvale

IS-TU
ISTU-DA
istuda

KER
KER-TU
Kertu

LAU
LAU-RA
Laura

TERE! KAS MA VÕIN
SINU KÖRVALE ISTUDA?

JAH!

MU NIMI ON KERTU.

MINA OLEN LAURA.

SUL ON ILUS NIMI.

AITÄH!

Võrdlev hääldamine. Sõnatulbad. Luuletused.

li

Li

LI ON KIITSAKAS JA PIKK,
SEISAB SIRGU NAGU TIKK.
TEMA TILLUKENE VEND
TÄPIGA ON EHTIND END.

HALLOO! TERE, OTT! MIS SA TEED?

PASSIN HOOVIS JA VALVAN OLIVERI.
TULE KA SIIA, KUI VIITSID.

OLGU NII! VARSTI NÄEME.

Oliver istub liiva|kastis. Ta tahab liiva|lossi teha.
Ott ja Siim lähevad appi. Suured poisid satuvad hoogu.
Väike Oliver piilub neid eemalt. Loss tuleb ilus.
Seinad on siledad ja torn kõrge.
Siis tahab Oliver ka aidata. Ta paneb torni tippu suure kivi.
Torn variseb kokku.

JUTUSTA, MIS VÕIS
EDASI JUHTUDA.

• HÄALDA VALJULT JA VÖRDLE.

KIVI
kivi
kivi

KIIVI
kiivi
kiivi

LINA
lina
lina

LIINA
Liina
Liina

LINA ON MÄRG.
LIINA ON MÄRG.

VAL
VAL-VA
VAL-VAN
valvan

OLI
OLI-VER
OLIVERI
Oliveri

VII
VIIT
VIIT-SI
VIIT-SID
viitsid

VAR
VARS
VAR-SI
varsti

LIIVA-

LIIVA-

MULLE MAITSEB KIVI.
MULLE MAITSEB KIIVI.

